

naravne čudi i nagnutja, iz samog priviknutja ili telesno-naravne potreboće«); d) licemjerstvo («iliti krepost pretvorita«), naročito kad netko »njenu sliku za sredstvo nevaljanosti upotrebi«.

K ovim opaskama možemo mi danas, skoro nakon sto godina, primijetiti:

a) Danas ima mnogo više takovih koji u krivoj pobožnosti zanemaruju ono što je Crkva propisala i naložila, a u praksi provode ono i onako, kako to sebi sami zamišljaju. I to ne možda iz neznanja nego svijesno, s izvjesnom kritičarskom uobraženošću i samodopadnošću. Tako rade n. pr. oni koji govore, da se radije mole Bogu u prirodi nego u crkvi; da vjeruju u Boga, ali ne drže mnogo do svetaca koji su bili ljudi kao i mi, grješni i slabi; da je veći grijeh premrsiti utorkom nego petkom i sl.

b) I broj licemjera se povećao. Ne pripadaju amo samo oni, koji idu za sitnom osobnom korišću svojim dnevnim posjetima crkvi i istrčavanjem pred oči kod svake procesije i večernje, nego napose oni koji pred ljudima vrše djela pobožnosti, a u potaji se odaju manama kao okorjeli grješnici. Najžalosnije je, da rod licemjera ne izumire ni u redovima Bogu napose posvećenih osoba, ni svjetovnoga ni redovnoga klera.

POLAGANJE VIJENACA NA ODAR POKOJNIKA. Nema sumnje da su vijenci i cvijeće što ga rodbina, znanci i prijatelji pokojnika polažu na odar i grobove svojih dragih, znak velike ljubavi, pažnje i poštovanja prema pokojniku. Pogotovo se gomila cvijeće ako je pokojnik žensko lice, napose djevojka ili djevojčica. I teško je sebi zamisliti, da bi tkogod blizim rođacima htio uskratiti tu želju, da se na ovaj njima osobito mio način oproste od pokojnika ili pokojnice. Ti su ljudski čini razumljivi i u času kao što je oproštaj na grobu, ovijeni posebnim osjećajem svete strepnje pred veličanstvom smrti i pijeteta prema pokojniku.

Sv. Crkva se ne protivi polaganju vijenaca na odar pokojnika, tek ne trpi, da se mrtvački vijenci trajno objese na zidove crkve ili oratorija.¹ Ona preporučuje, da se vijenci otkupe milostinjom u korist misija u nezabožaćkim zemljama ili u koju drugu dobrotvornu svrhu kod kuće.² Kod nas se u Zagrebu doznaje tek tu i tamo, da je po koji taj privatnik ili društvo postupalo tako kako Crkva preporučuje, dok daleko veći broj znanaca i prijatelja šalje na odar vijence s natpisima i na taj se način odužuje uspomeni pokojnika.

¹ Decr. autent. S. R. C. br. 3909.

² Schüch-Polz (Gjanić-Stričić): Pastirsko bogoslovlje, str. 713.

Kod iole materijalno dobro sknađena ili po položaju uvažena i poznata pokojnika, možete u Zagrebu vidjeti veliki broj vijenaca sa skupocjenim ružama, karanfiljima, i drugim cvijećem, često u tolikom broju, da se ne jednomu prisutniku otme uzdah: »nije li šteta, da se toliki novac prosipa, a tolika nas sirotinja okružuje na sve strane«? Ne bih rekao, da se ta riječ na ma koji način može usporediti s onim usklikom Judinim, kad je vidio Mariju kako dragocjenom masti maže Isusu glavu i noge. Judi se usklik oteo s razloga jer je on »bio tat«, kako veli sv. Pismo (Iv 12, 6). A oni koji misle, da se u Zagrebu novac upravo uludo rasipa kupovajem tolikih skupih vijenaca koji brzo propadaju, daleko su od svake neetičke pomisli; oni gledaju stvarnost pred sobom i oko sebe, i nemaju nipošto krivo kad izrazuju želju, da se i kod nas uvede ovaj lijepi običaj, pa da se vijenci otkupljuju na taj način, da se daruje svota novca u visini vrijednosti jednoga vijenca (ili makar i manje) za dobrotvorne svrhe. Takav je hvalevrijedni običaj uveden n. pr. u Dubrovniku, pa bi Zagreb u tom pogledu trebao poći za primjerom naše slavne Atene na Jadranu. Dubrovačka ubožišta i skloništa primaju na ovaj način stalnu izvanrednu potporu i mogu svoje plemenite svrhe provoditi s velikim uspjehom.

U Zagrebu je velik broj dobrotvornih društava, koja se na sve moguće načine muče kako da dođu do novaca. Ima kod nas veoma vrijednih i potrebnih društava koja su skućena u svom radu samo zato, jer nema novaca da se rad društva može razmahati kako bi bilo poželjno. Da navedem samo jedan primjer: koliko su naši akademićari brigu brinuli da namaknu najnužnija sredstva za prehranu svojih kolega po menzama. A kolike su stotine hiljada dinara odlazile u tufanj, u potpuno beskorisnu svrhu, samo u jednoj godini dana na vijence i cvijeće! Ako računate da se u Zagrebu prosječno samo pet vijenaca dnevno proda kroz godinu dana, dobivate svotu od okruglo 300.000 dinara.

Na prigovor da taj novac nije uludo baćen, jer su se njim pomogli priređivači vijenaca i trgovine cvijeća, odgovaram: to je istina i stvar je dobra dok je potrebna. Da li je pak potreban taj i toliki broj trgovina cvijećem, drugo je pitanje. Onu potrebu koja je u toj struci neotkloniva, svladat će i manji broj trgovina i doći će uvijek do svoje pristojne zarade. A drugima ne će padati na um da otvaraju nove trgovine, kad budu znali da je mogućnost obilne zarade isključena. Ovako bi se, uzimajući u obzir samo mogućnost zarade trgovanjem, moglo doći i do obratna zaključka: da bi trebalo u još većoj mjeri kupovati vijence i cvijeće, jer da se na taj način potpomaže razvoj trgovine i mnogima daje mogućnost zarade! Prigovor se dakle ne može održati, jer je promašio. Opravdano je jedino apelirati

na građanstvo, da u toj stvari poslušava savjet crkvenih krugova i da otkupljuje vijence darivanjem novca za plemenite svrhe u korist Crkve (sv. mise, misije, izgradnja župa, podizanje oltara, nabavka kipova za crkve i kapele, misnog ruha i sl.) ili za dobrotvorne svrhe profanoga karaktera kao što su: sirotišta, nahodišta, bolnice, ubožišta, društva za spasavanje, za prehranu siročadi, studenata, slijepih i dr.

Naše bi crkvene vlasti trebale u toj stvari dati vjernicima na znanje svoju misao i želju, a župski bi uredi trebali češće podsjećati svoje vjernike na plemenitu svrhu što smo je ovdje izložili. Konačno, jedan mig sa strane političkih naših vlasti — ne bi promašio cilja.

A. Ž.

JAVNO MNIJENJE I — MASONI. Stvaranje t. zv. »javnog mnijenja« bila je, a negdje je i danas, jedna od glavnih zadaća slobodno-zidarskih loža. Uvijek prema ovome cilju, masoni su svijesno podržavali javno mnijenje u onom pravcu i u onim shvaćanjima koja su se pokrivala s njihovim namjerama. Preko javnog su mnijenja stvarali potrebna raspoloženja među svijetom, da mogu poći naprijed sa svojim idejama, svojim ljudima, svojim planovima, koji nikada nisu imali drugo pred očima nego gospodstvo odabranih u najširem smislu riječi.

Nastalo istom u prvoj polovici 18. vijeka slobodno je zidarstvo iz Engleske brzo prešlo u Francusku, otkud se zaslugom i nastojanjem prethodnika »prosvjetitelja« raširilo po ostalim evropskim državama. Vallery-Radot¹ opisuje njegovo djelovanje ovako: Ispočetka su masonska udruženja imala nedužan izgled: društvo se brinulo za priređivanje banketa i sjajnih sastanaka, uvijek s duhovitim začinima literata, filozofa, glumaca i dr. Poslije se prešlo na teme o filantropiji, kreposti, sreći, znanosti, i sl.; povezivalo prijatelje i sumišljenike dopisivanjem, izmišljanjem prikladnih deviza kao simbola čitava masonskog rada; svoj udio su imale tu intrige, tajne agenture, namjerno širenje neistina, pomalo ogovaranje itd.

Korespondencija između Voltaire-a, d'Alemberta, Damila-ville-a i pruskoga kralja Friedricha pokazuje kako su enciklopediste majstorski vodili svoj posao. Iz toga se dopisivanja vidi u koju su svrhu zapravo osnovana masonska društva po manjim gradovima u pokrajini. Pod ogrtačem »znanosti«, »dobročinstva«, »zabava« su ta društva imala kao članovi Velikoga Orijeanta, unositi među sve slojeve filozofsko shvaćanje u duhu masonstva, razvijati misli o reformama javnog i društvenog

¹ Robert Vallery-Radot: Herrschaft der Loge, Ausbreitung, Macht, Zerfall, Einsiedeln 1935. str. 27.